

PADDEPOEL-VELPEVALLEI 26 APRIL

WALK FOR NATURE 2009 FOCUST OP: 'SAMEN WERKEN AAN BIODIVERSITEIT EN LANDSCHAP' BUNSBEK (GLABBEEK), 26 APRIL 2009

Het concept Walk for Nature is een sterk merk met kwaliteitsbewaking van Natuurpunt Oost-Brabant en tevens een echte succesformule

Wie naar de Walk komt, krijgt gegarandeerd een **topbelevens** in **topnatuur**. De Walk for Nature is zowel een proces waarrond in een streek een jaar lang concreet gewerkt wordt als een evenement met steeds tussen de 1000 en 2000 deelnemers, en zelfs met uitschieters tot 5000. In de voormiddag is er de **vroege vogelwandeling** en het **symposium** met **receptie en ondertekening van het biodiversiteitscharter**. Voor het grote publiek zijn er vooral in de namiddag belevingsactiviteiten waar biodiversiteit en het belang van natuur en landschap in de kijker geplaatst worden.

Een hefboom voor biodiversiteit

Onder de titel '**SAMEN BIODIVERSITEIT EN LANDSCHAP BELEVEN IN DE VELPEVALLEI TE GLABBEEK**' wil de Walk for Nature 2009 een hefboom zijn voor grensverleggende werking rond biodiversiteit en landschap. De Walk 2009 gaat door op **26 april in Bunsbek (Glabbeek)**. De Walk 2009 zal het natuurontwikkelingsproject **Paddepoel-Velpevallei, Moutsborn en Rozendaalbeek** in de kijker stellen. We willen

aangeven **hoe biodiversiteit concreet kan versterkt worden** en hoe biodiversiteit en landschap een leefomgeving kunnen opwaarderen. Bij deze Walk 2009 evalueren we ook hoe de invulling van het **landschappelijk aspect** gebeurt binnen de ruilverkaveling. De Walk 2009 is een pleidooi om naar het landschap als samenhangend geheel te kijken en om bij de uitvoering van de plannen in de ruilverkaveling een tandje bij te steken op vlak van **landschapsversterking en akkerlevensgemeenschappen**. Wat in de Velpevallei gerealiseerd werd aan **duurzame en grootschalige natuur** voor de toekomst en **aan initiatieven voor akkervogels** willen we uitdragen naar andere groepen en plaatsen in Vlaanderen, zodat dit project een hefboomfunctie krijgt. Projecten van een dergelijke schaal kunnen **mensen enthousiasmeren** en laten zien hoe het verschil kan gemaakt worden. De achteruitgang van de biodiversiteit zal maar kunnen omgebogen worden als op vele plaatsen op zulk een beduidende schaal natuur versterkt wordt en **tezelfdertijd** ook aandacht besteed wordt aan **biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit buiten de natuurgebieden**. De Walk 2009 wil mensen met een hart voor natuur aanmoedigen om te durven dromen en mee te denken over versterkte natuur en een kwaliteitsvol landschap, mensen motiveren en ondersteunen om hieraan concreet te werken in hun omgeving.

De Walk for Nature 2009 is als evenement vooral een belevingsdag voor heel het gezin

De Walk for Nature 2009 is een **belevingsdag** voor mensen en gezinnen uit de buurt maar ook van elders. Een dag om **samen te genieten** van het landschap, de natuur en de biodiversiteit, en die zelf te ontdekken op eigen tempo langs goed aangeduide wandelcircuits met landschapsposten. Ieder komt aan zijn trekken bij de namiddagactiviteiten: de gezinswandelaar, de wandeltoerist, de natuurliefhebber, de vogelliefhebber. Peter Pol Goossen zal ook van de partij zijn. Voor de jongeren is er een zoektocht rond amfibieën. De Walk for Nature is een activiteit met een duidelijke gelaagdheid en voor elk wat wils. En na de wandelingen kan nagenoten worden bij een lekker glas en een optreden. Voor de kinderen is er **poppenkast** met de Blauwe Schavuit. Op het

*Zicht van Paddepoel naar Velpevallei: een parel vol met biodiversiteit.
Foto Rik Convents*

EXTRA CADEAU VOOR (NIEUWE) LEDEN: WIN EEN WANDELWEEK IN DE FRANSE ALPEN

Werk een lid Natuurpunt Velpe-Mene. Naast het ledenvoordeel voor deelname aan de Walk (1€ i.p.v. 3 € deelname) krijgt elk lid bij vertoon van zijn lidkaart of elk nieuw lid gratis op de Walk for Nature een extra tombolabiljet voor de verloting van o.m. een wandelweek voor twee personen in de Franse Alpen of een Hertenbronsweekend. Je kunt lid worden door

Kom naar Walk for Nature, Bunsbeek, 26 april en win een week wandelvakantie voor twee personen in de Franse Alpen

Tierra Natuurreizen ondersteunt de Walk en het project. Elke deelnemer neemt deel aan tombola waarbij o.m. Tierra Natuurreizen een weekverblijf voor wandelliefhebbers voor twee personen in een hotel in de Franse Alpen (datum naar keuze tussen juni en september 2009) aanbiedt en een Tierra-weekend 'Hertenbrons' in de Ardennen voor twee personen op 3 en 4 oktober 2009 (zie www.tierra.be).

De Walk for Nature rond Koebos, 2007. Foto's Stoffel Mulier

pleintje treden de **McClovers** op. De Walk for Nature 2009 is zowel een **uniek evenement** voor het brede publiek als een proces om de streek en natuur, landschap en biodiversiteit in de kijker te zetten en in het hart van de mensen te griffen.

Kom wandelen en win een week wandelvakantie voor twee personen in de Franse Alpen

Elke wandelaar steunt meteen ook de realisatie van het project 'Natuur Velpevallei-Rozendaalvallei'. Het inschrijvingsgeld gaat immers integraal naar het aankoopproject van natuur in de Velpevallei en de Rozendaalvallei. **Weleda en Tierra Natuurreizen** ondersteunen Natuurpunt bij de organi-

satie van de Walk en het project. Aan het inschrijvingsticket voor de wandelingen is een tombola verbonden waarbij o.m. Tierra Natuurreizen een weekverblijf voor wandelliefhebbers voor twee personen in een hotel in de Franse Alpen (datum naar keuze tussen juni en september 2009) aanbiedt en een Tierra-weekend 'Hertenbrons' in de Ardennen voor twee personen op 3 en 4 oktober 2009 (zie www.tierra.be).

Partners om mee te werken aan biodiversiteit en Walk for Nature zijn welkom

Walk for Nature is een activiteit van Natuurpunt Oost-Brabant waarbij we andere partners en organisaties kansen willen geven om rond dit thema mee te werken. Kom je ook met een groep? Heb je een voorstel voor ondersteuning of samenwerking? Ideeën voor promotie en publiciteit? Of wil je gewoon één van de meer dan 100 vrijwilligers zijn die meewerkt om van die dag een topdag te maken? Laat iets weten natuurpunt@velpe-mene.be

Alle informatie vind je op www.walkfornature.be of www.velpe-mene.be

*Vernatting en nieuwe waterpartijen in Velpevallei als leefgebied voor watervogels.
Foto Luc Nagels*

overschrijving van € 20 op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt, met de vermelding 'nieuw lid' of door het domicilieringsformulier af te drukken en in te vullen (www.velpe-mene.be/lidworden.htm) en aan Natuurpunt toe te sturen of te bezorgen op de Walk for Nature. Elk nieuw lid ontvangt ook nog een leuk welkomstpakket en de nieuwe wandel- en fietsbrochure met vele wandelmogelijkheden in en om de natuurgebieden in Vlaanderen en Wallonië. **Doen!**

VERNATting IN DE VELPEVALLEI (DE PADDEPOEL)

PARADIJS VOOR VOGELS, LIBELLEN EN AMFIBIEËN

Onder impuls van Natuurpunt wordt een groots geïntegreerd natuurontwikkelingsproject opgezet.

Het deel van de vallei tussen de Molen van Daalem in Vissenaken en de Molen van Pamelen in Bunsbeek is een groot en onversnipperd gebied. Onder impuls van Natuurpunt Velpe-Mene werd het gebied rond de Paddepoel in het kader van de ruilverkaveling als groot natuurgebied toegewezen aan Natuurpunt en kon gedacht worden aan een heus en grootschalig natuurontwikkelingsproject waarbij vernatting en natuurontwikkeling konden gekoppeld worden aan een wandelontsluiting en een geïntegreerde aanpak van waterbeheer. Door het water daar langer op te houden in een uitgestrekt weilandgebied, verklein je de kans dat woonwijken stroomafwaarts in Halen onder water lopen.

In het voorjaar van 2008 voerde de Vlaamse Landmaatschappij, in het kader van de Ruilverkaveling Vissenaken, de natuurontwikkelingswerken uit op de gronden van Natuurpunt, in het natuurreservaat 'de Paddepoel'. De Kleine Velpe werd over een afstand van honderden

meters dichtgemaakt, zodat het water zijn weg zoekt door de graslanden van Natuurpunt en verderop weer in de Kleine Velpe uitkomt. Zo ontstond een zogenaamd 'doorstroommoeras'.

Een tweede, parallelle gracht is verondiept, zodat de waterafvoer vertraagd wordt. Omdat maaibeheer praktisch niet meer haalbaar was, zijn de vernatte percelen opgenomen in een grote, extensieve begrazingsblok van meer dan 10 ha in het complex Paddepoel-Velpetalen-Rozendaalbeekvallei dat ook na de ruilverkaveling nog fiks kon uitgebreid worden tot circa 85 ha..

Meteen nieuwe broedvogels!

De vernatting in april 2008 gaf onmiddellijk een aantal nieuwe broedvogelsoorten voor dit deel van de Velpetalen te zien. Er vestigde zich meteen 3 koppeltjes meerkoet. Ze bouwden elk een nest en brachten 1, 4 en 5 jongen groot. Ook een koppel bergeend en krakeend waren niet weg te slaan van de waterplas.

Moerassen, structuurrijke graslanden en waterpartijen als leefgebied voor libellen en amfibieën. Foto Jules Robijns

Meerkoet. Foto Dirk Ottenburghs

Een ideaal voedselgebied voor andere vogels

De vernatte graslanden, die langzaam droogvallen en waar dus voortdurende 'slikzones' ontstaan, zijn optimale foerageergebieden voor doortrekkende steltlopers zoals bosruiter, groenpootruiter, witgatje, watersnip, oeverloper en kempahaan.

Ook telden we soms tot 200 kieviten, voor een deel broedvogels van ter plaatse. Kieviten broeden op kale bodem. Ze vermijden graslanden met dichte grasvegetatie en broeden wel graag op akkers, maar vaak weinig succesvol door de bewerkingen. De kale bodem die ontstaat op plaatsen waar het water zich terugtrekt, is ideaal om hun nest te maken.

Ook de scholekster en de wulp, die elders in de vallei broeden, zagen we hier dikwijls foerageren. Voor doortrekkende eenden betekenen de vernatte percelen een rijk gedekte tafel. We zagen er pijlstaart, wintertaling, zomertaling en kuifeend.

Misschien wel het meest opvallend was de grote groep van meer dan 100 zwaluwen die de hele zomer van 2008 boven de vernatte percelen joegen. Het waren vooral huiszwaluwen, boerenzwaluwen en in mindere mate oeverzwaluwen en gierzwaluwen. De dieren werden sterk aangetrokken door de combinatie van ondiep water, bloeiende distels, aanwezigheid van grazers (koeien) en heel wat windluwe plaatsen nabij de bosrand (Scholbosch). Deze combinatie zorgde voor een zeer insectenrijke situatie, wat tijdens de eerder sombere zomer van 2008 erg welkom was!

De ijsvogel tenslotte is al jaren vaste gast langs de Velp, die hier nog sterk meandert en een prachtige structuur heeft. De geherprofileerde Kleine Velp en leigracht bieden extra foerageermogelijkheden voor ijsvogel.

Ook 's winters veel vogels!

In de winter is de waterplas groter dan tijdens de zomermaanden, en de aantrekkingskracht op vogels gaat dan ook onverminderd door. Overdag zie je weinig vogels op de vernatte percelen, maar als je blijft tot de zon ondergaat, komen de eenden talrijk aangevlogen om hier dan veilig te foerageren.

Wulp. Foto Marc Van Meeuwen

De meest bijzondere wintergasten in de Velpevallei zijn grote zilverreiger en slechtvalk.

Van november tot maart zijn de opvallende grote zilverreigers continu aanwezig. Hun aantal varieert van 1 tot 4 en er zijn ook steeds heel wat blauwe reigers.

De continue aanwezigheid van slechtvalk (zowel mannetje als wijfje zijn al waargenomen) illustreert de grote voedselbeschikbaarheid. In dit erg open maar weinig toegankelijk en dus rustig deel van de Velpevallei overwinteren opmerkelijke aantallen lijsterachtigen, kraaiachtigen, houtduiven en eenden (wilde eend en wintertaling). Dit zijn allemaal potentiële prooien voor de slechtvalk.

De wintertaling is al jaren een talrijke wintergast op de Velp (tot 100 exemplaren), vooral waar het riviertje sterk meandert en er mooie wilgenstruwelen op de oever voorkomen.

Meteen na de vernatting zijn waterpiepers waargenomen in het gebied. Een belangrijk overwinteringsgebied voor Vlaanderen situeert zich in de Grote-Getevallei. Het gaat om de eerste waarneming in dit deel van de Velpevallei, maar te verwachten valt dat het nu een jaarlijkse wintergast wordt.

Boomvalk: broedvogel in de Velpevallei en dagelijks jagend op libellen boven de waterpartijen. Foto Yves Adams, vildaphoto.net

Rietvogels moeten nog geduld oefenen

Vogels die graag in riet broeden, zijn zeldzaam in dit deel van de Velpevallei, omdat er enkel langs de grachten riet groeit, en deze vegetaties dan nog om de paar jaren geruimd worden door de watering. Het blauwborstje en de sprinkhaanzanger broeden daardoor slechts af en toe en pas in het voorjaar van 2008 zagen we er pas voor het eerst waterral. Rietgorzen komen enkel overwinteren in de Paddepoel.

Als het riet zich uitbreidt in de vernatting, verwachten we dat deze soorten zich definitief kunnen vestigen.

The best is yet to come...

Naast de rietvogels, zijn er nog bijzondere broedvogels waarvan we hopen dat ze zich op termijn vestigen. We denken aan zomertaling, mogelijk zelfs watersnip of porseleinhoen, en zelfs voor de kwartelkoning lijkt het gebied geschikt. Dromen mag, hé.

Dit zijn allemaal bedreigde broedvogels in Vlaanderen (Rode lijst) of zelfs op Europees niveau (Vogelrichtlijn). We verwachten deze soorten als de moerasvegetatie doorheen de jaren forser wordt.

Grote zilverreiger, dagelijks waar te nemen in Velpevallei in de winterperiode. Foto Marc Van Meeuwen

De waterpartijen zijn een paradijs voor verschillende soorten libellen. De weidebeekjuffer doelsoort in natuurontwikkeling Velpevallei. Foto Jules Robijns

Ook andere gevleugelde parels wisten het gebied te vinden: libellen

Na de vernatting van de Natuurpunt-percelen nam de libellenrijkdom er sterk toe. In 2008 zijn er 12 soorten gezien, waarvan 5 waterjuffers: kleine roodoogjuffer, lantaarntje, tengere grasjuffer, azuurwaterjuffer en watersnuffel. De 7 overige zijn 'echte libellen', de platbuik, gewone oeverlibel, zuidelijke oeverlibel, viervlek, bloedrode heidelibel, bruinrode heidelibel en grote keizerlibel. Van de viervlek, een typische soort van Kempense vennen, is vastgesteld dat ze zich voortgeplant heeft in het gebied en dat is toch bijzonder te noemen voor de leemstreek.

De zuidelijke oeverlibel is zeldzaam in Vlaanderen en gebonden aan een vrij specifiek leefgebied, namelijk pionierssituaties met stromend water. De soort is meermaals waargenomen. Ook de tengere grasjuffer is een echte pionierssoort en talrijk aanwezig.

Het aantal van 12 libellensoorten zal zeker nog verder oplopen de volgende jaren.

De meeste libellen komen voor in het doorstroom-moeras, waar het water van de dichtgemaakte Kleine Velp zeer langzaam doorheen stroomt. Maar ook de verondiepte leigracht is interessant voor libellen. In de zomer van 2008 troffen we hier al een mooie waterplantenvegetatie aan, met veel rode waterereprijs, beekpunge én blauwe waterereprijs en voorts ook veel grote waterweegbree, kleine watereppe,... Ideaal voor libellen!

De hoge aantallen libellen aan de vernatting zijn zeker een opsteker voor de boomvalk. Dit sierlijke roofvogeltje jaagt in de Kempen immers vooral op libellen aan vennen, en elders in Vlaanderen meer op vogels. De boomvalk broedt al jaren in de Scholbosch, maar moet nu niet ver vliegen om te jagen...

Eén van de nieuwe poelen voor amfibieën en libellen, Koestraat Vissenaken. Foto Luc Nagels

Sterke opwaardering voor amfibieën

De groene kikker is meteen in flinke aantallen verschenen sinds de vernatting in het voorjaar van 2008. De meerkikker is met zekerheid vastgesteld, mogelijk is ook bastaardkikker aanwezig.

In september 2008 hebben we daarenboven 4 poelen gegraven op Natuurpunt-percelen. Dit zijn de plaatsen

waar we salamanders verwachten. De alpenwatersalamander en kleine watersalamander zijn al in de poel in ons oudste perceel van de Paddepoel aanwezig, maar we hopen dat ook de Europees bedreigde kamsalamander de poelen zal weten te vinden.

Walk for nature 2009

Dat herstel van de waterhuishouding en vernatting tot spectaculaire natuurontwikkeling leiden is niets nieuws. Dat zagen we recent in Het Vinne in Zoutleeuw, in het Rosdel in Hoegaarden en eind jaren '90 in het Wachtbeken van Miskom langs de Velp.

Toch is het steeds weer afwachten hoe het gebied precies evolueert... en waar bijsturing nodig is.

Wil je dit alles komen bekijken, kom dan op zondag 26 april 2009 naar de Walk for Nature in Bunsbeek!

Jorg Lambrechts, conservator

Meer info: jorglambrechts@hotmail.com

www.velpe-mene.be

Bedding Kleine Velp werd gedempt zodat het water in een breed front door het gebied vloeit als een doorstroommoeras. Foto Luc Nagels

Walk for Nature 2009

Wandelen voor meer Biodiversiteit

COUNTDOWN
2010

PADDEPOEL-VELPEVALLEI BUNSBEK (GLABBEK)

26 APRIL

Voormiddag: vroeg vogels of wandelen

- ✿ **vanaf 8u30:** start inschrijving **sportieve en recreatieve wandelingen** in de Velpevallei en het omliggende agrarisch cultuurlandschap (landschapsposten enkel in de namiddag).
- ✿ **7u00, 8u00 en 8u30: vroege vogelwandelingen** met gidsen i.s.m. de Vogelwerkgroep. Speciale aandacht voor vogels in relatie tot de vernatting en de akkernatuur (aansluitend ontbijt mogelijk mits inschrijving door storting van € 6 per persoon op rekeningnr. 001-0762218-68 van NPOB voor 20 april).
- ✿ **11u00:** persontmoeting, minisymposium **'Biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit als kans'** en aansluitend receptie.
Parochiecentrum Bunsbeek. Aanmelden: natuurpunt@velpe-mene.be.

Namiddag: wandelen, ontdekken en genieten met het hele gezin

Thuis-acteur Pol Goossens wandelt mee

Poppenkast voor de kinderen en optreden van de McClovers

✿ vanaf 13u30: start gezinswandeltochten (starten kan tot 16u00)

- 1 Individueel of in gezinsverband wandelen langs verschillende gemarkeerde circuits, waarvan één parcours voor deze gelegenheid **ongebaande paden** aandoet.
Onderweg zijn er diverse **landschapsposten** met info rond natuur en landschap. De wandeling laat je kennismaken met de vernatting en de natuur in Velpevallei en op de plateaus.
- 2 Een zoekcircuit voor de **jeugd**.
- 3 Nagenieten in het parochiecentrum bij een drankje.
Om 16u00 **poppenkast** en op het plein optreden van de **McClovers**.
Trefpunt Walk for Nature 2009: **Parochiecentrum Bunsbeek**

Tombola: deelnemers nemen deel aan de tombola met o.m. een wandelweek voor twee personen in de Franse Alpen en een weekend hertenburlen in de Ardennen.

Informatie: www.velpe-mene.be of www.walkfornature.be

AFSPRAAK ACTIVITEITEN

Parochiecentrum
Bunsbeekdorp
Bunsbeek
(aan de kerk)

Er is ruime
parkeergelegenheid,
aangegeven door
wegwijzers

Deelname aan de
Walk for Nature:

€ 1 per persoon of
€ 2 per gezin voor leden
van Natuurpunt
en partnerorganisaties.
Niet-leden betalen
€ 3 per persoon of
€ 6 per gezin.

Opbrengst
ten voordele van het
reservatenfonds
Aankoop
Natuurgebieden
Velpe-Mene

natuurpunt
glabbeek

natuurpunt
tien

PROVINCE
VLAAMS-BRABANT

De campagne 'Werk mee aan biodiversiteit' loopt
met de steun van en in samenwerking met de provincie
Vlaams-Brabant, partner voor natuur

PROVINCE
VLAAMS-BRABANT

TIERRA
NATUURWETEN

Carini

partner in natuur sinds 1997
natuurpunt
Oost-Brabant

Foto's: Luc Nagels